

REMONTI VAJAB KOGU HOONE

Harju-Madise kiriku orelile tehti põhjalik uuenduskuur

PÜHAKODA

Allar Viivik

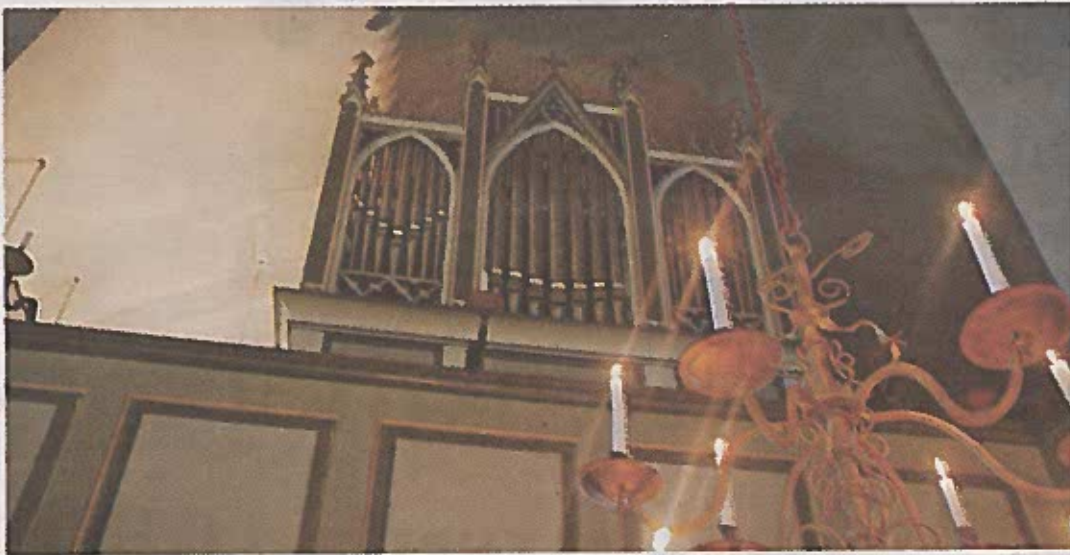
allar@harjuelu.ee

■ Orelimeister Hardo Kriisa uuendas augusti teises pooles Padise vallas Madise kiriku 160-aastast orelit. Pili puhastati tolmut ja prahist ning häälestati registrite kaupa uuesti.

Kõrgel merekaldal asuva püha-koja kuue registriga orel ehitas 1856. aastal Tallinna meister Gustav Normann. Kahjuks kannatas suur pill 1968. aastal tulekahjus, kui hävisid teisel korral asunud lõõtsad. Hiljem pilli rüüstati ning sellelt varastati metallvilesid. Orel taastas aastatel 1990–1991 meister Hardo Kriisa töökoja.

Toona ehitati pillile ka uus mootor, mis vahetati välja veidi enne 2015. aasta jõulupühi Laukhuffi tehastest tellitud mootoriga.

Veerand sajandit on aga oma jälje jätnud. "Aja jooksul ilmnud mõned vead, mida meie organist Piret Arikainen osavalt vältis. Näiteks üks pedaalivile jäi hüduma ja oli mõistlikum seda nooti mitte kasutada. Samuti lii-

Madise kirik tänava mais muuseumiöö ajal. 1991 ilmus sarjas "Eesti orelid" LP Madise oreliga. Toona mängis pillil Rolf Uusväli. Orelil on 275 vile.

kusid väga raskelt pedaaliregistrite avajad, neid tuli kahe käega kogu jõust lahti tõmmata," ütles koguduse õpetaja Joel Siim. Remondi käigus selgus ka põhjus: suured ja rasked puust vileid olid tuulepõhjad kokku surunud ja liikuvad osad kinni kiilunud.

Registrid on tasakaalus

Augustis võttis meister Kriisa ette remondi. Ette oli nähtud vigade kõrvaldamine, oreli puhastamine tolmut ja prügist, into-

neerimine ja häälestamine. "Intoneerimise eesmärk on erineva kõlaga registrite omavaheline tasakaalustamine, et registrite kooskõla oleks tasakaalus," selgitas Siim.

Kuna orel kõlas kaasaegse häälestusega võrreldes ligi 3/4 tooni madalamalt, otsustati töö käigus viia häälestus kaasaegsele standardile lähemale. Puitviledele õige helikõrguse andmiseks tuli neid 1–5 sentimeetrit lühemaks saagida.

Tööde esialgne maksumus oli 945 eurot. Kuid ümberhäälestamine muutis uuendamise mõnevõrra kallimaks. "Täpset maksumust ma hetkel veel ei tea. Meister Kriisa rääkis mõnesaja euro lisandumisest," ütles Siim. "Mul on hea meel, et oreli remont tekitas paljudes inimestes elevust ning ligi 60 inimest anetasid kokku 1230 eurot, millest peaks piisama ka kallimaks osutuva töö eest tasumiseks," jätkas õpetaja.

Orel on nüüd korras ning saab täiel ilul kõlada. Milliseid uuendustöid on veel ette võetaks?

Torn ja katus kehvad

"Kirikutornist on alla võetud üks nurgatornidest, mis konstruktsiooni kõdunemise tõttu muutus ohtlikuks. Ainult tornikesse tagasipaigutamine ei ole mõttekas. Kui tuua kohale tõstuk, tuleb üle vaadata kogu kiiver ja hoone katus," ütles Joel Siim.

Üks pedaalivile jäi hüduma ja oli mõistlikum seda nooti mitte kasutada.

Tuuled on tornikiivri pleki mitmest kohast lahti rebinud ja vihma sajab sisse. Samuti on vaja parandada katuses rida auke, kuhu ei seest ega väljast tavalise redeliga ei ulatu.

"Kahjuks on need tööd kokku kiillaltki kulukad ehk umbes 8000 eurot. Loodame nende tööde osas riikliku pühakodade programmi toetusele. Muret teeb ka põranda olukord," loetles õpetaja.

RAE VALLAVALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringu koostamise algatamine

• Soodevahe küla Laanemäe kinnistu ja reformimata riigimaa detailplaneering, algatatud Rae vallavolikogu 16.08.2016 otsusega nr 161. Planeeritav ala asub Rae vallas Soodevahe külas. Ligipääs planeeritavale alale on planeeritud mahasõiduga Tallinn-Lagedi riigimaanteed. Planeeringuala suurus on ligikaudu 11,7 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on anda ehitusõiguse Rail Baltic reisirongide hooldedepoo rajamiseks. Hooldedepoo on ette nähtud Rail Baltic 1435 mm rööpmelaiusega liinide reisirajateveo veeremite teenindamiseks, hooldedepoo ülesandeks on võimaldada rongide kohest ja korrapärast hooldamist. Asukoha valikul on silmas peetud tehniliselt sobivat asukohta, head ligipääsetavust, kaugust ning majanduslikku optimaalsust.

Rae valla üldplaneeringu kohaselt paikneb planeeritav ala maa-alal, millel on ette nähtud olemasoleva juhtotstarbe säilitamine. Planeeritav ala on külla kujuga raudtee ja Suur-Sõjamäe tee vahelisel alal olev maatulundusmaa ja reformimata riigimaa, mille sihtotstarbe pärane kasutamine on piirkonnas arengutele jalgu jäänud. Detailplaneeringuga tehakse ettepanek määrata kavandatavale krundile äri- ja tootmismaa sihtotstarve. Detailplaneering on Rae valla üldplaneeringu põhilahendust muutev detailplaneering.

Detailplaneeringute vastuvõtmine ja avalik väljapanek 19.09.–02.10.2016 Rae vallavalitsuses Aruküla tee 9. Vastuvõetud ja ettepanekuid saab esitada kuni 02.10.2016

• Peetri aleviku Raesepa kinnistu ja lähiala detailplaneering, algatatud Rae vallavalitsuse 05.08.2014 korraldusega nr 999 ning vastu võetud 09.08.2016 korraldusega nr 1191. Planeeritav ala asub Peetri alevikus Helgi tee ääres. Juurdepääs alale toimub Helgi teelt.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk muuta maatulundusmaa kinnistu sihtotstarve äri- ja tootmismaa, määrata hoonestustingimused, ehitusõigus ja juurdepääsud, lahendada tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu eesmärk on kooskõlas kehtiva Rae valla üldplaneeringuga, kus alale on ette nähtud ärimaa juhtotstarve.

• Jüri aleviku Ehituse tn 7 kinnistu ja lähiala detailplaneering, algatatud Rae vallavalitsuse 03.01.2006 korraldusega nr 14 ning vastu võetud 30.08.2016 korraldusega nr 1258.

Planeeritav ala asub Jüri aleviku keskkuses. Ehituse tänava ääres, väljakujunenud korrusmajade piirkonnas. Juurdepääs planeeritavale alale on planeeritud avalikult kasutatavalt Ehituse tänavalt.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on muuta kinnistu senine sihtotstarve ärimees elamumaa kahe korterimaja ning nendega seotud haljasala rajamise eesmärgil. Määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääs ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla Jüri aleviku ja sellega piirnevate Aaviku, Vaskjala ja Karla külaosade üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on kavandatud korruselamute maa-alal.

• Lagedi aleviku Jaama tn 5 kinnistu ja lähiala detailplaneering, algatatud Rae vallavalitsuse 20.10.2015 korraldusega nr 1598 ning vastu võetud 30.08.2016 korraldusega nr 1259.

Planeeritav ala asub Lagedi alevikus, Pirita jõe ja raudtee vahelisel alal, Jaama tänava ääres. Juurdepääs alale on planeeritud avalikult kasutatavalt Jaama tänavalt.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistu väiksemateks elamumaa kruntideks, moodustada üldmaa krunt haljasala rajamise tarbeks, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu lahendus on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeritavale alale on ette nähtud perspektiivne elamumaa juhtotstarve.

• Karla küla Suur-Tõnise kinnistu ja lähiala detailplaneering, algatatud Rae vallavalitsuse 29.09.2015 korraldusega nr 1417 ning vastu võetud 30.08.2016 korraldusega nr 1260.

Planeeritav ala asub Karla külas, Assaku-Jüri ja Lagedi-Jüri tee ristmikul. Juurdepääs alale on planeeritud avalikult kasutatavalt Lagedi-Jüri teelt ja Pärna teelt ning läbi eraomandis oleva Kurve tee.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistu väiksemateks elamumaa kruntideks, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu lahendus on kooskõlas Rae valla Jüri aleviku ja sellega piirnevate Aaviku, Vaskjala ja Karla külaosade üldplaneeringuga, kus planeeritavale alale on ette nähtud perspektiivne elamumaa juhtotstarve.

• Kurna küla Lepataga kinnistu ja lähiala detailplaneering, algatatud Rae vallavalitsuse 10.02.2015 korraldusega nr 208 ning vastu võetud 30.08.2016 korraldusega nr 1261.

Planeeritav ala asub Kurna külas, Ollekõogi- ja Mõisaküla tee ääres. Juurdepääs planeeritavale alale on planeeritud Ollekõogi- ja Mõisaküla teelt.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on tootmismaa sihtotstarbega kinnistu jagamine väiksemateks äri- ja tootmismaa kruntideks, määrata hoonestustingimused, ehitusõigus ja juurdepääsud, lahendada tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu eesmärk on kooskõlas kehtiva Rae valla üldplaneeringuga, kus alale on ette nähtud äri- ja tootmismaa juhtotstarve.

Detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu

• Kopli küla Lõhe kinnistu ja lähiala detailplaneering, algatatud Rae vallavalitsuse 13.10.2015 korraldusega nr 1534 ning vastu võetud 24.05.2016 korraldusega nr 809.

Planeeritav ala asub Kopli külas, Linnu tee ääres. Juurdepääs alale on planeeritud avalikult kasutatavalt Linnu teelt ja Ilumetsa teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 2,9 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistu väiksemateks elamumaa kruntideks, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu lahendus on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeritavale alale on ette nähtud perspektiivne elamumaa juhtotstarve.

Avaliku väljapaneku ajal laekus ühelt kodanikult arvamused ja ettepanekud planeeringu lahenduse kohta. Detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 23.08.2016 kell 16.00 Jüri alevikus Aruküla tee 9 Rae vallamaja istungite saalis. Tulenevalt arutelu käigus tehtud tähelepanekute täpsustada jooniseid ja seletuskirja vastavalt. Edastada muudatused vastuvõttele teinud isikule seisukohavõtmiseks.

Detailplaneeringute kehtestamine

• Järveküla Männimetsa tee 43 kinnistu detailplaneering, kehtestatud Rae vallavalitsuse 09.08.2016 korraldusega nr 1192.

Planeeritav ala asub Järvekülas, Männimetsa tee ääres. Juurdepääs alale on planeeritud Männimetsa teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,2 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on muuta 10.03.2009 Rae vallavolikogu otsusega nr 503 kehtestatud Järveküla küla LM Lao kinnistu ja lähiala detailplaneeringut pos 21 ehitusõiguse osas. Detailplaneeringuga ei muudeta kinnistu kehtivat elamumaa sihtotstarvet.

Detailplaneeringu lahendus on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeritavale alale on ette nähtud elamumaa juhtotstarve.

• Lagedi aleviku Jüri tee 4a kinnistu detailplaneering, kehtestatud Rae vallavalitsuse 30.08.2016 korraldusega nr 1257.

Planeeritav ala asub Lagedi alevikus, Jüri tee ääres, kust on lahendatud ka juurdepääs. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,75 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistu neljaks elamumaa sihtotstarbega krundiks ja üheks transpordimaa krundiks, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, kus alale on ette nähtud perspektiivne elamumaa juhtotstarve.

• Vaskjala küla Karjapõllu kinnistu ja lähiala detailplaneering, kehtestatud Rae vallavalitsuse 30.08.2016 korraldusega nr 1263.

Planeeritav ala asub Vaskjala külas, Veskitaguse tee ääres, kust on lahendatud ka juurdepääs. Planeeringuala suurus on ligikaudu 1,9 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on jagada olemasolevast maatulundusmaa sihtotstarbelisest kinnistust välja üks elamumaa krunt ning ülejäänud kinnistu jätta maatulundusmaaks, seada ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarveteks on määratud olemasoleva maakasutuse jätkamine. Hajaasustuse põhimõttel ühe uue elamumaa krundi planeerimisel säilib valdavalt kinnistu senine juhtotstarve.

Planeeringulahendust ei saa lugeda üldplaneeringu oluliseks või ulatuslikuks muutumiseks.

Täiendavalt on üld- ja detailplaneeringutega seotud materjalidega võimalik tutvuda <http://gis.rae.ee/>.

Harju Elu

AASTAL...

1956

- Maardu keskkooli 45 varamate klasside õpilast käsitutvumas Kalinini-nimelisel kolhoosi tööl.
- Lohusalus asunud kalurikolhoos Nord lubas anda aasta lõpuks üle plaani 3000 tsentnerit kala. Aastaplaan oli majandil täis ba 12. juuniks.
- NSVL ülemnõukogu seadusega nimetati rahvusvahelise Stalini preemiad ümber rahvusvaheliseks Lenini hupreemiaks.
- O. Koit kirjutas Kabelikivi Muuga kolhoosis. Rahnu kõrgus on seitse ja maapealse osa ümbermõõt 9 meetrit. Pärimuste järgi elanud kivi lähedal Anu, hoidis oma raha rahnu si vendites.

1991

- 2. septembril taasavati Lehmjas algkool. Kohalil 8-klassiline kool oli sulet aastal 1980, kui valmis ri uus suur keskkool. Le ja kooli direktor oli Anne Rentel.
- Harju Hoiupanga juhata Elmar Orro ütles lehele, oma raha ehk kroonide jõudmine rahva kätte vii Ning vaevalt et neid 199 aasta lõpuks valmis trük takse.
- 6. septembril tunnustas NSVL-i riiginõukogu kol Balti riigi iseseisvust ja vitas nende vastuvõtmist ÜRO-sse.
- Keilas valmistuti tähistat koolihariduse 300. aasta päeva. 19. septembril pl niti avada kino "Saluut" kõrval (praegu Swedban mälestuskivi. Mõned pae vad hiljem aga toimusid algkoolis ja 1. Keskkooli viilistlaste kokkutulekud ning ball. Ilmus ka Keila Lehe esimene number.

2006

- Haridusminister Mailis Reps pani paika Laagri kooli juurdeehituse ning teaia hoone nurgakivi. Juurdeehituses olid ruur 7.–9. klassidele.
- Padise kloostris toimus keskaja päevad. Ekskursioone juhtisid Heli Nur ja Neino Ridbeck, avatu olid tantsu- ja käsitöö õ toad.
- Saku vallas said korda Laagri-Saku ja Saku-Ka metsa-Kiisa tee. Kohe s valmis Laagri-Harku te uuendus.
- Keila kultuurikeskuses a Venemaalt toodud vahal jude näitus. Näha sai m hulgas Kleopatrat, Nofr tet, Chaplini, Hitlerit, linit ja Castrot.